

ČOAHKKÁIGEASSU.....	4
1. ÁLGGAHUS JA DUOGÁŠ.....	5
1.1. Duogáš.....	5
1.2. Mandáhta.....	5
1.3. Eavttut.....	6
1.4. Metoda.....	7
2. DIEHTOVUODU ANALYSA.....	7
2.1. Analysavuoddu.....	7
2.2. Sohka beali ja geográfalaš juohkin.....	7
2.2.1 Geográfalaš juohkin.....	7
2.2.2 Sohka beali juohkin.....	9
2.3. Ekonomalaš čoavddalogut.....	10
2.3.1 Vuovdinsisaboadut.....	10
2.3.2 Doaimmaboadus.....	12
2.3.3 Bálkáboadut olggobealde duoji	13
2.4. Eará diedut ohcciin.....	15
2.4.1 Duodjelanjat	15
2.4.2 Vuovdinvuogit.....	17
2.4.3 Gelbbolašvuohhta.....	18
Vedlegg 1.	19

ČOAHKKÁIGEASSU

Dát lea ekonomalaš raporta duoji ovdáneamis rehketoallojehká 2010:i. Ovdalis leat maid čadahuvvon sullasaš guorahallamat dan ekonomalaš dilis jagiin 2006, 2007, 2009.

64:s geat leat registrerejuvvon duodjeregisterii leat 59 duojárat fástidan. Dáid fástádusain leat 53 fástádusa geavahuvvon vuodđun dieđuide geografijjas, sohkabealis, duodjelanjain, vuovdinkanálain ja gelbbolašvuodas ; 48 fástádusa leamaš fas vuodđun dan ekonomalaš guorahallamii. Fástáduslohku 2010:s lea seamma lohku go 2009:s.

Ain leat stuorámuš oassi fástádusain bohtán Guovdageainnus ja Kárášjogas. Fástádusaid lohku lea mealgadit lassánan Guovdageainnus, seammás go fástádusat olggobealde Guovdageainnu ja Kárášjoga lea geahppánan.

Ain lea stuorámuš oassi nissonolbmot geat fástidit, oassi lea 2/3 fástádusain.

Vuovdinsisabođut iežas duddjojuvvon duojs leat 2010:s oppalaččat lassánan 2009' ektui. Muhto juohke duojára gaskamearálaš vuovdinsisabohtu doallá seamma dási go 2009:s.

Mii guoská vuovdinsisabođuide, de juhkkujuvvojit stuorámuš oassi duojáriin joavkkuide geain lea sisabođut vuollai kr. 100 000 dahje geain lea sisabođut badjel kr. 250 000.-. Dán guovtti dienasdásis leat lassánan duojárat. Gaskadási joavku, nu daddjon sii geat dinejit gaskkal kr. 100 000. --250 000.- , lea unni ja dássidis joavku ja lea bisson dássidit ovddit jagiid ektui.

Vuovdinsisabođut iežas duddjojuvvon duojs leat bisson dássidit áigodagas 2008-2010.

2010:s lea doaibmabođus gaskamearálaččat leamaš kr. 98 553.-. Dat lea veahá badjelis go 2009 doaibmabođus, muhto lea vuollelis go 2009:s. Duojáriid lohku geain lea negatiiva doaibmabođus lea lassánan; 2010:s leat njealjis, guovtti ektui 2009:is.

Oppalaš vuovdinsisabođut 2010:s leat kr. 275 681.- , mii 2009 rájes addá gaskamearálaš lassáneami kr. 25 000.-.

Mealgat unnit go bealli sis geat leat mielde guorahallamis almmuhit sisabođu duodjedietnasii lassin. Gaskamearálaš bálkábohtu olggobealde duddjoma lea kr. 183 101.-, mii lea lassáneapmi 2009' rájes. Vuovdinsisabođut iežas duddjojuvvon duojs dán joavkkus leat geahppánan gaskamearálaččat kr. 40 000.- 2009 rájes 2010:ii, ja sii leat maiddái vuolábealde olles joavkku gaskamearálaš vuovdinsisabođuid.

Ain lea eatnašiin geat leat fástidan gažaldagaide mat gusket duodjelanjaide, iežaset lanjat. Lea unna lohku fástideddjiin geat leat fástidan dán gažaldahkii.

Mii guoská vuovdinvuogiide lea duojáriidda ain deháleamos vuovdinvuohki njuolga oastái, mii maiddái dahkko iežaset vuovdinskajás ja gávppis. Vaikke lea ge interneahhta šaddan hui dábálaš vuovdinvuohki servvodagas, de ii leat duojáriid gaskkas dát nu dehálaš.

Loahpalaččat lea mearkkašahtti lassáneapmi vástádusloguin mii guoská gelbbolašvuhtii duojs. Juohke njealját duojáris lea juogo fágareive ja/dahje alladat oahppu duojs. Ain goittotge eanáš duojáriin ii leat formálalaš oahppu duojs.

1. ÁLGGAHUS JA DUOGÁŠ

1.1. Duogáš

Dát raporta lea ekonomalaš raporta duoji ovdáneamis duodjeealáhusas jagi 2010:s maid Sámi ealáhus- ja guorahallanguovddáš (SEG) lea Sámedikki šiehtadusa mielde ráhkadan.

Dán lágan guorahallan lea dahkkojuvvon vuosttaš geardde 2006:s ja maŋimuštá 2009:s.

Sámediggi ja duoji ealáhusorganisašuvnnat (Riikkaorganisašuvnnat Sámi Duodji ja Duojáriid ealáhussearvi) ráhkadedje njukčamánu 29.b. 2005:s ealáhusšiehtadusa duojis. Šiehtadus lea maŋná rievdaduvvon njukčamánu 19.b. 2007:s ja leamaš gustojeaddjin ođđajagi 1.b.2008 rájes. Šiehtadallamat mat vuodđudit ealáhusšiehtadussii galget dahkot ealáhusa ekonomalaš dili oktasaš áddejumi vuodul. Dát raporta galgá čilget duodjeealáhusa ekonomalaš dili.

1.2. Mandáhta

Dán raportta ráhkadeami mandáhta lea oktii heivehit raportta duoji ekonomalaš ovdáneami 2010:is. Mii áigut skoviid vuodul maid Sámediggi sádde duojáriidda duodjeregisteris, addit oktasaš čilgehusa duoji ekonomalaš ovdáneamis mii guoská

- mo vástideaddjit leat juhkkon sohka beali ja geografiija ektui
- duojáriid vuovdinsisaboáduid, doaibmaboáduid, gánnahttivuođa ektui
- duodjelanjaid, vuovdinvuogiid ja gelbbolašvuoda dieđuide

Bargu galgá leat válmmaštuvvon cuoŋománu 16.b. 2012:s ja raporta galgá leat dárogillii ja sámegillii.

1.3. Eavttut

Sámediggi, duodjeorganisašuvnnat Duojáriid ealáhussearvi ja Riikkaviidosasorganisašuvdna Sámiid Duodji sohpe njukčamánu 29.b. 2005:s ođđa ealáhusšiehtadusa duodjái.

Šiehtadusa mielde juolluduvvo doaibmadoarjja duojáriidda dainna eavttuin ahte duojár lea almmuhuvvon duodjeregisterii. Čuovvovaš eavttut lea jus galgá beassat duodjeregisterii:

- Ahte ohcci deavdá eavttuid mat gáibiduvvojit Sámedikki jienastuslohkui, muhto ii dárbbáš leat dieđihuvvon jienastuslohkui. Erenoamáš oktavuodain sáhtta spiehkastit dán gáibádusas.
- Ahte lea iehčanas ealáhusdoalli ja lea dieđihuvvon momsaregisterii.
- Gálvojohtu iežas duojis mii vuodđuduvvo sáme kultuvrii ja árbevieruide unnimustá kr. 50 000.- ovdas momssa haga.
- Duođaštus iežas dieđiheami bokte reálagelbbolašvuoda ja/dahje duođaštus formálalaš gelbbolašvuodas sámi duojis.
- Ohccit geat ožžot doaibmadoarjaga leat geatnegahtton addit dárbbášlaš dieđuid ekonomalaš raportta ráhkadeami oktavuodas.

Šiehtadallamat gaskkalduvve 2009:s ealáhusšiehtadusa ráhkadettiin rehketdoallojankái 2010:i. Dat mielddisbuvttii ahte ovddit jagi šiehtadus guhkiduvvui ja Sámedigge-dievasčoahkkin bijai poasttaid 2010 bušehttii (geahča mielddusin biddjon preassadieđáhusa).

1.4. Metoda

Dieđuid čohkken mat leat vuodđun ekonomalaš raportii leat oassin *"Doarjjaohcamuš ealáhusšiehtadusa bokte – čálgoortnegat, doaibmadoarjagat, dohkkeheapmi duodjeregisterii ja vuovdinorganisašuvvnat"*. Ohccit geat ožžot doaibmadoarjaga leat doarjja eavttuid bokte geatnegahtton addit dárbblaš dieđuid duodjeealáhusa ekonomalaš raportta ráhkadeami oktavuodas.

Sámediggi lea hábmen skovi 2010:i ja oažžu fástádusaid duojáriin. Skovis lea informánttain bivdojuvvon dieđut makkár duodjelanjaid sii geavahit, árvoštallan buoremus vuovdinvuogiid, lea go sis formálalaš gelbbolašvuohtha duojis, dieđut sisabođuin mat leat čadnojuvvon iežas duddjujuvvon duodjái ja maddái dieđut sisabođuin mat leat olggobealde duoji.

2. DIEHTOVUOĐU ANALYSA

2.1. Analysavuodđu

Duodjeregistaris ledje 31.12.2011 čálijuvvon 64 nama ja Sámedikki 2010 jahkedieđáhusa mielde ledje 57:s geat ledje ohcan doaibmadoarjaga 2010:s.

59 olbmo leat fástidan. 53 fástádusa leat árvoštallon doarvái dárkilit fástiduvvon ahte váldujuvvojit mielde osiide árvoštallamis, nugo geografiiija, sohkaabeale, duodjelanjaid, vuovdinvuogiid ja gelbbolašvuodá ektui. Mii guoská dieđuid ekonomalaš árvoštallamii, de leat 48 fástádusa vuodđun analysii.

2.2. Sohkaabeali ja geográfalaš juohkin

2.2.1 Geográfalaš juohkin

Ovddit jagiid leat gielddat/ suohkanat Sis Finnmárkkus, Guovdageaidnu ja Kárášjohka, ovddastan eanáš fástádusaid. Tabealla 1 govve geográfalaš juogu dán jagáš fástádusain.

Tabella 1: Fástádusaid juohkin geográfalaččat

Gielda/guovlu	Galle	Proseanta
Kárášjohka	10	19 %
Guovdageaidnu	34	64 %
Earát	9	17 %
Supmi	30	100

Stuorámuš oassi duojáriin leat áibbas čielgasit Guovdageainnus eret. Duojárat Kárášjogas ja Guovdageainnus dahket oktiibuot 83 % buohkain sis geat oassálastet guorahallamii. Dan earát joavkkus leat fástádusat gielddain Romssa fylkkas ja Davvi-Trøndelagas. Go veardida 2009:i lea fástidanoassi Guovdageainnus lassánan mearkkašan veara, seammás go oassi mii lea olggobealde Kárášjoga ja Guovdageainnu lea geahppánan.

2.2.2 Sohka-beali juohkin

Tabella 2 čájeha fástádusaid sohka-beali juohkima.

Tabella 2: Fástádusaid sohka-beali juohkin

Sohka-bealli	Galle	Proseanta
Nissonolbmot	35	66 %
Almmáiolbmot	18	34 %
Supmi	53	100 %

Sohka-beali juohkin čájeha ahte 2/3 oassi oassálastiin leat nissonolbmot; mii lea sullii dat seamma go ovddit jagiid.

2.3. Ekonomalaš čoaiddalogut

2.3.1 Vuovdinsisaboadut

48 duojárat geat leat almmuhan sisaboadu vuovdimis; sis lea oktiibuot sisaboahu iežas duddjojuvvon duojis kr. 8 796 102.-. Gaskamearálaččat lea juohke duojár vuovdán kr. 183 252.- ovddas.

Tabella 3: Vuovdinsisaboahu iežas duddjojuvvon duojis ja gaskamearálaččat juohke duojáris

Iežas duddjojuvvon duodji	Gallis	Kr.
Oktiibuot	48	8 796 102.-
Gaskamearálaččat juohke duojár	48	183 252.-

Go veardida loguid 2009:i, oaidná ahte logut iežas duddjojuvvon duojis 2010:s oppalaččat leat lassánan. Gaskamearálaš dienas juohke duojáris lea bisson sullii seamma dásis 2009' rájes, dušše binnánaš niedjan 2010:s.

Tabella 4: Vuovdinsisaboadut iežas duddjojuvvon duojis oppalaččat ja gaskamearálaččat 2007-2010

ležas duddjojuvvon duodji	2007	2008	2009	2010
Oktiibuot	4 795 246.-	6 068 786.-	8 679 432.-	8 796 102.-
Gaskamearálaččat juohke duojár	165 353.-	183 903.-	184 669.-	183 252.-

Materiála čájeha stuorra erohusaid vuovdinsisaboaduin duojáriid gaskkas. Tabella 5 čájeha vuovdinloguid juogu juohke duojáris intervállaid mielde.

Tabella 5: Vuovdinsisaboadut juohke duojáris juhkkjuvvon intervállaid mielde

Vuovdinsisaboadu juohkin	Gallis 2010	2010 %	Gallis 2009	Gallis 2008	Gallis 2007
50 000 - 100 000	20	42 %	19	12	14
100 000 - 150 000	8	17 %	7	7	6
150 000 - 250 000	5	11 %	8	6	3
Badjel 250 000	14	30 %	13	8	6
Supmi	47	100 %	47	33	29

Materiálas okta duojár almmuhii vuovdinsisaboadu vuollai kr. 50 000.- ja dan sivas ii leat mielde tabeallas. Tabealla čájeha ahte eanaš duojáriid sisaboadut leat gaskkal kr. 50 000 ja kr. 100 000.

Go veardida ovddit jagiid loguid, de orro leamen ahte duojárat geain lea gaskadási sisaboahu bissu dássidit. Joavkkus mas lea sisaboadut gaskkal kr. 100 000.- ja kr. 250 000.- bissu seamma logus go leamaš dan njeallje manjimus jagi. Erohus lea ahte eanet duojárat leat daid gaskkas geain lea vuolimus dási sisaboahu dahje leat daid gaskkas geain lea sisaboahu badjel kr. 250 000.- Materiála dieđuid vuodul dađe bahábut ii leat vuoddu dađe eambo čilget mas namahuvvon rievdadus bohtá.

2.3.2. Doaimbadoadus

Oppalaš logahallan duojáriin geat devdet doaimbadoarjagiid eavttuid oaidná tabeallas vuolábealde. Tabealla čájeha čoavddaloguid mat leat vuodduuvvon sisaboaduide iežas duddjojuvvon duojis, almmolaš doaimbadoarjagat, oppalaš vuovdinsisaboadut, doaimmagolut ja doaimbadoadus. Tabealla čájeha maidái vuolimus ja bajimus árvvu juohke kategoriija siste.

Tabella 6: Čoavddalogut gaskamearálaččat 2010' rehketdoalujagis

	Vuovdinsisa- boadut iežas duddjojuvvon duojis	Almmolaš doaibma- doarjja	Oppalaš vuovdinsisa- boadut	Doaibmagol ut duodji	Doaibma- boadus
Gaskamearálaččat (N=48)	183 252	72 483	275 681	187 823	98 553
Alimus árvu	728 368	280 000	1 310 101	1 172 151	466 110
Vuolimus árvu	31 236	20 400	52615	9 116	-177 272

Doaibmaboadus molsašuvvá gos lea vuolláibáza kr. 177 27.- ja gos lea badjebáza kr. 466 110.-. Dás leat njeallje informántta geat čájehit negatiiva doaibmabohtosa.

Tabella 7 vuolábealde čájeha čoavddaloguid njeallje manjimuš jagi gaskamearálaš loguid juohke duojáris.

Tabell 7: Čoavddalogut duojáriin 2007-2010

	Vuovdinsisaboad ut iežas duddjojuvvon duojis	Oppalaš vuovdinsisa- boadut	Doaibmagol ut duodji	Doaibma- boadus
Gaskamearálaččat 2010 (N = 48)	183 252	275 681	187 823	98 553
Gaskamearálaččat 2009 (N = 47)	184 669	250 480	185 439	83 684
Gaskamearálaččat 2008 (N = 29)	183 903	250 429	141 828	108 581
Gaskamearálaččat 2007 (N = 29)	165 353	245 984	153 828	94 216

Tabella čájeha ahte vuovdinsisaboadut iežas duddjojuvvon duojis leat bisson dássidit dan manjimuš golbma jagis, go fas oppalaš vuovdinsisaboadut leat lassánan veaháš dan manjimuš jagis. Doaibmagolut leat lassánan 2008 áigodagas, muhto leat bisson sullii dássidit 2009:s ja 2010:s.

Doaibmaboadus lotnašuvvá veahá dan manjimuš njealji jagis, gos lea lassánan kr. 83 684.- 2009:s
kr. 98 553.- 2010:i.

2.3.3. Bálkáboadut olggobealde duoji

27:s leat fástidan ahte sis leamaš bálkáboadut olggobealde duoji ja dáin leat njealjis almmuhan kr. 0.- sisabohtun. Dat mearkkaša ahte vuollel bealli sis geat oassálastet guorahallamii almmuhit bálkáboaduid olggobealde duoji (N=23).

Tabell 8: Čoavddalogut ohcciin gain leat bálkáboađut olggobealde duddjoma.

	Vuovdinsisa- boađut iežas duddjojuvvon duojis	Oppalaš vuovdinsis a-boađut	Doaibma- golut duodji	Doaibma- boađus	Bálkáboah t u duddjoma olggobeald e
Gaskamearálaččat 2010 (N = 23)	160 774	248 532	206 126	65 096	183 101
Gaskamearálaččat 2009 (N = 29)	200 375	271 607	199 888	79 370	151 715
Gaskamearálaččat 2008 (N = 15)	186 841	254 553	136 155	118 398	154592
Gaskamearálaččat 2007 (N = 15)	154 659	242 883	153 999	92 866	101 338

Sii geat almmuhit bálkáboađuidd olggobealde duddjoma čájehit 2010' logut gaskamearálaš bálkáboađuidd olggobealde duddjoma kr. 183 101.- . Dát lea lassáneapmi ovddit jagis. Tabealla čájeha dan lassin namahuvvon joavkkus ahte vuovdinsisa-boađut iežas duddjojuvvon duojis, oppalaš vuovdinsisa-boađus ja doaibma-boađus lea njiedjan go veardida loguide mat leamaš 2009:s.

Dás eai leat namahan veara erohusat joavkkus mii lea almmuhan bálkáboađuidd duddjoma olggobealde go veardida joavkku oppalaččat, vrd. Tabealla 7 bajábealde.

2.4. Eará dieđut ohcciin

2.4.1 Duodjelanjat

Dieđut gos duojárát geavahit iežaset dahje geavahit oktasaš duodjelanjaid lea mearkašán veara šiehtadeddjide. Danne lea jerrojuvvon ahte leat go sis iežaset , geavahit go oktasaš lanjaid dahje láigohit go duodjelanjaid.

Tabealla 9: Gallis ja proseanttalaš juohkin duojáriin gain lea iežaset, oktasaš dahje láigohit duodjelanjaid

	Iežaset lanjat	Oktasaš lanjat	Láigoha iežas lanja	Ii iežas/oktasaš lanjat	Sup mi
Gallis	21	3	3	4	31
%-laš juohkin	68	10	10	12	100

Fástádusat leamaš veahá váilevačča. Fástidanproseanta leamaš 67 % mas oaidná ahte eanaš duojáriin leat iežaset duodjelanjat. Dát dávista diimmá raportii ja muitala ahte eai leamaš stuorát rievdadusat ovddit jagiin.

2.4.2. Vuovdinuogit

Ohccit ávžžuhuvvojit almmuhit sin deháleamos vuovdinuogi gos árvu 1 lea deháleamos ja árvu 6 unnimus deháleamos. Sii galget fástidit guhitta eará vejolaš vuovdinuogiid mat leat tabeallas vuolábealde. Oppalaččat leat eatnašat fástidan, muhto tabeallas oaidná ahte fástidan oassi rievdá danne go dušše moattis leat deavdán tabealla riehta, danne ii leat vejolaš rehkenastit gaskamearálaš loguid juohke vuovdinuogis.

Tabealla 10: Juohku diedihuvvon vuovdinuogiid duojárriin (1 deháleamos - 6 unnimus deháleamos).

	Njuolgga oastái	ležas vuovdin-skadjá	Gávpi	Meassut	Poasta-vuovdin	Inter-neahtta
Deháleamos 1	26	10	10	7	4	3
2	13	2	7	9	3	5
3	1	3	4	12	4	3
4	1	6	1	4	8	3
5	2	3	4	6	7	5
Unnimus deháleamos 6	2	11	8	4	7	11
Fástádusat oktiibuot	45	35	34	42	33	30

Vuovdin njuolgga oastái lea ain ge deháleamos vuovdinuohki, dan maŋŋá lea iežas vuovdinskadjá, gávpi ja meassut. Viidásut čájehit logut ahte vuovdin poastta ja interneahhta bokte lea ain ge unnán dehálaš.

2.4.3. Gelbbolašvuohhta

Nugo ovddit jagiin de jerrojuvvui dál ge makkár oahppu duojárriin lea, lea go sis/dahje ii leat fágareive duojis ja/dahje lea go sis alladat oahppu duojis. Fástidanproseantta leamaš 95 % fástádusain, mii lea stuorra lassáneapmi ovddit jagiid fástádusaid ektui. Fástádusat čájehit ahte 12:s lea fágareivve ja 11:s leat almmuhan alladat oahpu duojis. Dás ii leat mihkkege mii čájeha ahte lea nana oktavuohhta gaskkal das ahte lea go dus fágareive duojis dahje alladat oahppu duojis. Kombinašuvdna fágareive ja alladat oahppu bođii ovdan vihttasis. Dás leat 38 geat leat almmuhan ahte sis ii leat fágareive iige alladat oahppu duojis.

Vedlegg 1.

Preassadieđáhus • Pressemelding

Beaivi/Dato: 18.08.2009 Min čuđ./Vár ref.: 09/2954 - 6
Guláhallanollmoš/Kontaktperson: Medlem i Sametingsráđet Vibeke Larsen tlf. 94 13 01 16

Brudd i forhandlingene om en ny næringsavtale for duodji for 2010

Det er kommet til brudd i forhandlingene om en ny næringsavtale i duodji mellom Sametinget og duodjiorganisasjonene Sámiid duodji og Duojáriid ealáhussearvi.

Sametingets tilbud var på 9,8 millioner, en på økning på 0,6 millioner eller 6,4% i forhold til årets avtale.

Vibeke Larsen beklager dette bruddet. Hun mener at tilbudet var et godt tilbud fordi man styrket driftsstøtteordningen og organisasjonsstøtten til de samiske duodjiorganisasjonene.

Bakgrunnen for bruddet lå i at organisasjonenes krav om en egen markedskonsulent ikke ble imøtekommet. Sametinget mener at man bør bruke og videreutvikle de eksisterende kanalene for salg og markedsføring og ikke etablere en ny ordning.

Næringsavtalen har som hensikt å styrke duodji som næring og kulturbærer.

Sametingsråd Vibeke Larsen kan gi ytterligere kommentarer til media og presse.